

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probandum talatok
katholikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük. XIII. Leó pápa Zichy Nándor gróf... márc. 6-án

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-szica 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDÁJA (Iskola-utca 4. sz.)

Hamis fogalmak.

Autonómiai mozgalmaink közt kiváló fontossággal bír az az egyébként kisszerűnek látszó félhivatalos jelentés, melyet a „Magyar Nemzet“ bocsátott szárnyra s mely ekként hangzik:

A dr. Steiner Fülöp halálával megüresedett székesfehérvári püspöki szék betöltésére felmerült különböző hírekre és személyi kombinációkra vonatkozólag, illetékes helyről vett értesülés alapján azt irhatjuk, hogy ez ügyben még nem voltak hivatalos tárgyalások. A vallás- és közoktatásügyi miniszter még nincs abban a helyzetben, hogy a kinevezendő püspök személyére nézve előterjesztést tehessen a minisztertanácsnak. Ez csak akkor történik meg, ha az új székesfehérvári püspök személyére nézve a miniszter megállapodott. Eddig azonban ilyen megállapodásról szó sincs.

Nézzük csak meg e félhivatalos közleményt.

Első pillanatra felöltik, hogy a félhivatalos a püspöki székre való kandidációt valami egészen rendes állami funkciónak tekinti, holott a kinevezés az 1848. III. t.-c. 7. §-a szerint a királynak személye számára fenntartott felségjogot képezi. A miniszter nem is mint a kinevezésért hivatalosan felelős miniszter jár el, hanem csak mint a koronának megbízottja. És mégis a félhivatalos úgy adja elő a kandidálást, mintha a püspöki kinevezés a miniszter joga lenne s a király csak a megerősítést adná hozzá.

Es ezután, hogy jön a minisztertanács az „előterjesztés“ tárgyalásához?

Tudjuk, hogy Tisza Kálmán óta a minisztertanács elé vizdik a nagyobb javadalmakra való előterjesztést és így már egy majdnem huszonöt éves joggyakorlatot engedett a katolikusoknak nem-törődőmsége a liberális kormányzatnak. De ez a minisztertanácsi tárgyalás közönséges visszaélés és nem jog, a mint azt a Mailath gróf erdélyi püspök ur kinevezésénél láthatták. Mindazonáltal szomorú, hogy ily helytelen gyakorlat és vele ily hamis fogalmak gyökerezhetek meg a katolikus egyház szabadságainak és a koronás felségjogainak sérelmével.

Hanem azért a kath. autonómiától, mely hivatva volna e visszasságok megszüntetésére, még mindig bizalmatlanokodnak a magas egyházi körökben, holott mint a fentközlött félhivatalos jelentés mutatja, a kormányok részéről állandóan nyilvánul az a törekvés, hogy a kath. főpapi kinevezések teljesen az állami kinevezések módjára kezeltessenek. Ez a helytelen gyakorlatot, mely amugy is az illetékes faktorok elnézése mellett gyökerezett meg, másként mint a kath. autonómiával meg nem szüntethetjük. Tessék tehát választani, mi a kellemesebb: a kormány kinevezése, vagy az autonómia jelölése?

A katolikus egyház szabadságai nevében tiltakozunk a kormánynak a püspöki kinevezésre való előterjesztésénél

juttatja odébb a fiók poéta eszébe, hogy itt a koszorúnak valót — alomnak használják. Közben szűzies halványssággal ringanak a szelid olajfa lombjai. Csak a derkák nem kell megnézni, mert azonnal szétfoszlik az illuzió. Anynyira odvas, szaggatott, ki-beforgatott az istenadta, akár a „legszembetűnőbb politikai meggyőződések“ köpönyegje.

Az út egyik oldala magas sziklafal, néhol hatalmas pajtaféle üregek nyulnak be öblösen a derékába. Így építenek az olaszok házat, vagy legalább nyári tartózkodót. Néhol apró patak iparkodik gyér hullámaival átörni a megtorlódott iszap és káka között: ha sikerül neki, vékony fonalakban hull alá a gödörbe, hol feketeszörű sertések nyaralnak olyan neveletlen kényelemmel, mintha ők volnának a falu — honorációrai.

Nem is sok hiányzik belőle. Az elhagyatottság és szegénység, barátságos kisérétében mindenütt a szenynek olyan visszataszító képét adják Cave házainak, minőt ritkán találni. Végig mentem a leghosszabb utcán. Itt a jelen igazán a mult maradványaiból élőködik. A házak 3—400 éves középleteket. Csakhogy, a mint az idő viszontagságai rombolják, tépik a falakat, marad minden a régiben, az unoka nem épít, nem javít atyái házán semmit. Ha bedől az egyik oldala, átmegey a másikra lakni, s a rom ott éktelenkedik örökre. A lakás ugys csak egy szobás rendszeren, ott is rakoncátlan úr télen a

folytatott gyakorlata ellen s követeljük az 1848. III. t. czikk alapján, hogy a kinevezés mint a koronának felségjoga, a kormány előterjesztéseitől függetlenül gyakoroltassék. A szemináriumok oktatásnak pedig olyatén reformálását kérjük, hogy a közjogi érzéket oltsák be már végrevalahára a papság szellemébe, mert hogy oly sok kath. jogot veszni hagyunk, annak egyik főoka, hogy a magyar közjogra az alkotmányismeretre semmi gondot nem fordítottunk.

Magyarország mezőgazdasága, ipara s a zsidóság.

(Folytatás.)

Bármely ország mezőgazdaságát tanulmányozzuk, sehol nem találjuk, hogy a bérletek zsidók kezén legyenek. Magyarország ebben is kivétel, a mi bérleteink nagyrészt zsidókéze jutnak. Ha keresztény veszi kezébe, nem sikerül neki, tíz közül nyolcz néhány esztendei erőlködés után elbukik. Míg a zsidóberki nemcsak hogy a bérleti összeget presébi ki a földből, hanem a mellett a legtöbb esetben meggazdagszik s azon vesszük magunkat észre, hogy az emberek egy-két évtized mulva, vagy előbb is mint országot, mint a birtok valóságos birtokosát üdvözlik ötet.

Sokszor gondolkoztam már, mi lehet a tulajdonképeni oka annak, hogy éppen csak a

sertés, mert a Cave-beliek sertésenyésztők. Így könnyű megmagyarázni a piszkot, meg azt, miért ezek a honorációrok.

Jó órányi út végén magasan emelkedik a zarándok előtt a czél, Genazzano városa. Az olasz falvak és városok általán sajtóságos benyomást keltenek. Nagyrészt városrűek, otromba sziklaalakra épülve, a moos sziklafal mint bástyák meredeznek az égbe. — hajdan katonákkal, ma. — olasz izlés szerint — száritani való fejérmemével megrakva. Egy darab múlt a jelenben, s az ellentét bánt és fáj: mert a multból nagy emlékek árnyai borongnak, beaggtatva a jelen neveléses kisserűségeivel.

A városnak van valami 4000 lakosa. Gyönyörű helyen fekszik. Nyaktörő utcáira elkehne a fogaskerekű vasut, s a ki felvergődik a Colonnák kastélyába, azt hiszi, marokkal szedheti a szomszéd hegyek eszesain kioldó felbőket. — Egyébként az egész városnak a közönségszűl kissé csiszoltabb a külseje, látni kaputos embert is eleget. A legnagyobb élet és forgalom mindennek oka, a templom köré csoportosul.

Óriási, széles, vaskos homlok bameszkodik a kicsike, alig néhány négyzetméterű térre. Az építészeti fogás a nagy római építészektől ellesett vonás volna, csak hogy a kis térségen olyan benyomást kelt a széles falszörmveteg, hogy a néző levegő után kapkod. Akáresak egy-némely magyar város érdemes tanácsának keppant nyomát látnók: akik tudvalegőleg reppant

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Genazzano.

Irta: **Minimus.**

— Szamaragolni nem kellemes multság. A talián elpusztíthatlan nyugalommal lötyögte magát a füles hátán, de a ki nem benszülött, a talaj klasszikus volta se vigasztalja, mikor anynyira hupás, hogy a jámbor utas testének az anatómiában jól megszámlált harminczháromféle csontjában harminczháromféle nyílalást és boszorkánynyomást érez. Ez ugyan nem kéjutas, bár Itáliában történik, az azurkék ég, embergyilkoló hőség és más egyéb kellekek mind megvannak hozzá; no de, hisz nem is kéjutasni, hanem zarándokolni akarok.

Ilyetén záreselkedések között emelkedtem a helyzetnek s csakhamar az utnak magaslatára, mely az egyik leghiresebb olasz kegyhely, Genazzano-felé kanyarogva, az utba eső első és egyetlen falunak tartott. A nap, szokása szerint hangos jó kedvelé tekintett végig aranysemöldöke alól a vidéken, — délig minden újabb mosolya megér legalább egy Celsius-fókot.

Most még el lehetett bujni a kaczerkodása elől. Jobbról-balról magasan hullámzó domborsor vezet, felruházódva erőteljes elvidéki erdő-növényzettel. Óriási gesztenye és platánfák komolykodnak az út mellett; illatos babérrerdő

Mai lapunk 4 oldal.

magyarnak lett mostohája a föld, a zsidót pedig rendszerint felhizlalja, urrá, despotává teszi?

Ha igazságosak akarunk lenni, bizony be kell ismerünk, hogy akárhány esetben maguk a keresztény bérlok az okai annak, hogy földjüknön megélni, meggyarapodni nem tudnak. A mi keresztény világléteünk nem tudta még eléggé megtanulni azt, hogy mi tulajdonképen nem a régi világban, a régi patriarkális viszonyok között élünk már. Nem tudjuk átérteni, hogy a buza ára alacsonyabb, igényeink meg magasabbak lettek, tehát vagy szorítsuk azt a földet, hogy a lehető legtöbbet adjon, vagy szorítsuk össze igényeinket, a mennyire lehetséges. De hát rendszeren másképp szokott történni. A keresztény bérlok úgy érzi, hogy a társadalomba bizonyos pozíciót foglalt el s a mint ő a társadalommal szemben igényekkel lép fel, ép úgy a társadalom is megkívánja tőle, hogy ő is bizonyos tekintetben adózzék neki. Elsősorban is tisztességes, rangjának csak némiel is megfelelő lakást kell tartania. Nem is élhet úgy, mint egy egészen egyszerű ember. Valamicskével jobb asztalt tart. Másokat meglátogatni akarván, kell tisztességes kocsis is. És így tovább. Vannak gyermekei. Azok iránt való szeretete megköveteli, hogy őket iskoláztassa. A magyar vérek nem áll annyira természetében, hogy későn-korán mindig kiűn mészároljon, hogy mindig kocsisainak, béreseinek nyakán üljön. Nem is számítjuk a gazdasági felszerelést stb. stb. Elég az ahhoz, hogy a keresztény bérlok már bérlete kezdetén rendszeren adósságot kénytelen csinálni. Ha összességben huzná magát, talán plus és minus kiegyenlitenék egymást, de hát az adósság rendszerint nem fogyni, csak gyarapodni szokott. Ujabb kölcsönöket vesz fel, egyik eszi a másikat. A természetesen nem út be úgy, a mint a várakozás volt. Rosszak a gabona árai is. A börze lenyomja. Így gyülekeznek a sötét felhők feje fölé, úgy hogy egyszerre azon veszi észre magát, hogy kis tőkéje elapadt, adóssága mindenfelé van és segítőt, a ki a mentő deszkát feléje nyújtja, rendszeren nem tud találni.

Mennyire másként cselekszik a zsidó bérlok, a ki rendszeren foghagymán, vöröshagymán kezdi, hogy libamáj pástétomon és nagybirtokosságon

esztetikai tapintatossággal tudnak elhelyezni szobrokat meg jeles emlékeket.

A kapu régi keresztény szobrászati munka, esinos márvány-kidolgozással. Érdemes volna elesudálkozni rajta, mint a régiségkutatók legnagyobb része minden rossz bögre előlt. Nem érték hozzá, nem tudok arabusul. A templom belseje határozottan nines arányban a gigászi külsővel. Három hajója van, de a két szélső olyan nyomorék, hogy alig jönnek számításba. Bal oldalon a szentély bejárója előtt van egy kis kápolna. Valóságos paradicsom. Nem mindig izlésesen, de annyira fel van díszítve, hogy a szentélyt kivéve a többi részlet ugyancsak mostoha gyermek mellette. Vas rácsal körített göth izlési emelvény az egész, márvány oltár a közepén, rajta román-stílusú érc kincsesház, mely kiesike ajtó mögött rejti az olasz nép s a templom fölött kincsét, a „Jó tanács Anyjának” csulátavó képét.

Az olasz nép jellemét kitűnőstulán hűséggel még nem rajzolták meg. Azzal is meg elégedünk, ha tudók, meddig terjed ebben a furcsa egyéniségben a naivság, és hol kezdődik az elvetemilttség. Mert a kettő sokszor érintkezik egymással. Annyi bizonyos, hogy a Madonnatisztelet, vérebén van az olaszoknak, szereti a Szűz Anyát tízes déli hóvval. Ha annyira van, hogy a Madonnát káromolja, utána rendszeren csak késeles következik. Ennek a rajongó tiszteletnek érdekes példáját látni itt a templomban. Sohse fűres a helyiség. Térdén állva közelednek

végezhesse. A kiindulási pont egy banyu, azzal kezdte legelőször, aztán lett grájler, ott a körnei közé káparintotta a föl falu, s mikor aztán ott már megunt a rongyoskodást, pénzát tesz mindent s egy kerek összeggel bérletet kénd. Adósságot nem kell csinálnia. Igényei ninesenek, mert mint mondám, foghagymán, vöröshagymán kezdi. A családnak ninesenek még tulságosan nagy igényei, ráérnek majd a boldog jövendőben, a mikor két szállást is tarthatnak s a nagyságos asszony selyemruhájával seperheti a városi aszfaltot. Az instruálás nem kerül annyiba, mint a keresztényeknek. A minap hallottam egy közeli bérlórlől, a ki a bérlet elején kivágatta a pusztán levő akácfasort, fogadott egy ügyes bognárt s a gazdasági szerék farészei nagyrészt így állottak elő. Pénzbe sem került, elég tartós is. Fogatot se tart, mert járhat gyalog, esetleg egy rossz lovon. A társadalom nem támaszt iránta igényeket s viszont ő sem követeli meg senki fiától, hogy ha nem tartozik hozzá, a köszönést. A földet kihasználja az utolsó talpalatig. A szomszédban van egy bérlok, a ki a cselédházak konyhaajtájáig fölszántatta az udvart, alig maradt akkora hely, a melyen keresztül közlekedhettek. Ha kárt tesznek az ő területén, megveszi. Levonja cselédeitől. Nyakukon van kora reggeltől késő estig. Kihasznl, jobban mondvá zsarol mindent a végletekig. A panaszok napi renden vannak, cselédjei halálos ellenségei, az elkeseredés akárhányszor tettelegességre ragadja őket, a vesztés természetesen akkor is a cseléd, mert vagy becsukják, vagy szelnek ereszt a gazdája és melhet napszámosnak, vagy bárminek. A zsidónak tőkéje levon, nines kényszerítve gabonáját előre, vagy bámi áron eladni. Kivárja az alkalmas időpontot, hitsorsosaival való öszeköttetést — hiszen a börziánerek 95 százaléka zsidó — sok előnyben részesíti. Törekvése, hogy a bérlet a kezén maradjon, ép ezért a bérlet végeig igyekszik mindent oly karba juttatni, hogy a birtokos, a ki ezerszeres fogadást tett talán birtoka visszavételére, kétségbeesik, hiszen a renbehozásra oly összeg kell, a mennyit ő a legnagyobb veszély nélkül öszszehozni nem képes. Számatalan példát lehetne erre felhozni. Ha a birtokos az első bérlet után kézen hagyja ujabb bérletidő-

az oltárhoz s oly bizalommal imádkoznak, hogy megható. Nemcsak a nép, hanem az előkelőbb emberek is, kiknek nálunk különös privilégiuma volna a vallástalanság, jeltvénye a tizenhárom-próbaszabadkőműves képtény.

Érdekes a kép története. Az ujabb tudományos kutatások nemcsak a fű növést szeretik már kihallgatni és szabályozni, hanem a fölvilágosultság öreg ágyujával lövöldöznek a jámbor katolikus hagyományokra és kegyhelyekre. Agyuk öreg az ágyu, de sokszor hiányzik a puskapor. Mióta Lourdesnél néhány-szor beszegették a csövét, a protestáns szemfüvek nem törölnek az új eseményekkel. A régiekre támadnak és felállítják a tételt: nem hiúni semmit, csak a pragmatizált történelmi adatokat! Ez annyit jelent, hogy a hol valami esudésság és tömjönfűst fordul elő, az mind köbreamelt hazugság.

S most mesélek valamit.

1453-ban a török halálos csapást mért Konstantinápolyra, s vele az egész keleti birodalomra. A félhold hatalma elterjedt mindenfelé; népek, városok egymás után hódoltak meg a felhajtott orru papucs előtt. A kis Albánia hős népe és még hósebb fia, Castriota György, mertek és tudtak csak megállni a pogány hatalom előtt, míg 1467-ben ki nem ítötte a halál a hős kezéből a kardot. A szabad föld elesett Sentari várossal együtt.

tartamra a földet, egy másik terv készül, t. i. a földet oly karba hozni, hogy a birtokos kénytelen legyen eladni. Így lesz 15—20 esztendő alatt a grájlerosból birtokos, azután nagybirtokos. Mikor azután annyira fölívítte, akkor már az ő igényei is eljöttek, akkor már ő is „ör”. A család oly lukaszt fejt ki, különösen mikor mások is látják, hogy a szem káprázik belé. A nagyságos ur érdemeit jutalmaztatni óhajtja. Nemesség, vagy ha többre telik, báróság után dagadzzik febele, egy-egy érdemkeresztet sem vet meg, hiszen ilyen módon még a kereszt is jó. Azután jön a megyében, majd az országházban való szereplés, méltóságos és kegyelmes uraknak vállveregetése.

Ezalatt a karrier alatt legalább néhány tucat keresztény ember sülyedt a proletárok sorába. De hát neléz és nagyon szomorú volna ezeket a dolgokat minden fázisaikkal leírni. Elég szomorú a tapasztalat, a mely majd mind-egyikünknek juttat ezekből a szomorú történetekből egy-két fejezetet, ha mátra nem végignéznü.

(Folyt köv.)

UJDONSÁGOK.

— A király névünnepe. Ma assisi szent Ferencz napján ünnepeltük a király (ő Felsége névünnepe). A tanintézeteket és középületeket lobogó díszítette. A székesegyházban d. e. 9 óraker ünnepélyes háláadó istenitisztelet volt, melyet Károly János nagyprépost, káptalani helynök celebrált, mi alatt a khórus Horak D-dur miséjét adta elő. Betétek voltak: gradualéra: Führertől „Deus Omnipotens” négyes karra és offertoriumra: Rheinbergertől „Ave Maria”, melyet Rostagni Flógel Karolin urnő énekelt. Az istenitiszteleten ott láttuk György Vincze tábornokkal a honvéd tisztikart, továbbá az Uhlans ezred-, 69. gyalogezred-, méntelep- és csendőrség tisztikarát. Az itteni ezredek legénységéből egy-egy díszszakasz jelent meg a misén. Ott voltak még Fiath Pál báró a megyei tisztikarral, Duróczy István elnök a törvényszéki tisztviselőkkel. Zobel Gyula pénzügyigazgató a pénzügyi tisztviselők élén. A tanintézetek növendékei tanáraik vezetése mellett teljes számban vettek részt az istenitiszteleten. A városi hatóságot is képviselte egy tisztviselő Reé István r. főkapitány személyében.

— Oltáregyesületi mise. Az Oltáregyesület szokásos havi szent miséje f. hú 7-én, azaz vasárnap d. e. 10 óraker a szemináriumi templomban fog a Mindenhatóknak bemutatatni.

— Gavallér igazságszolgáltatás. Bizonyára élénk emlékében van lapunk olvasóközönségének az a historia, melyet hetekkel ezelőtt név nélkül közöltünk csak azért, nehogy akaratlanul is befolyásoljuk közlelményünkkel az eljáró bíró indícióját. Egy szép nyári nap délutánján a kórház-utezán át a belváros felé törekedett egy kis leányka, midőn nyomon követte őt egy nős ember névszerint Mebis Ferencz, a Weichinger szabó cég szabásza s nemtelen ajánlatával üldözte olyannyira, hogy a leányka egy épen arra haladó ismerősétől sirva kért védelmet az ocsmány meggyaláztatás ellen. S a mi ezután következett, az egy gavallér fiatal ember igazságszolgáltatása volt. Valóban ur és gavallér volt ifj. Almássy János, a Kereskedelmi Bank pénztárnoka, midőn az ekkor már meglépett szabász után

ment s ott a saját gazdája üzletében falképelte: a szepőlőten gyermekleány becsületének ocsmány támadóját. S az az ember a helyett, hogy a nyilvánosság előtt megkérdte volna eme gyalázatos tényeért a megbántottakat s megköszönt volna a mindenkor gavallér lovagnak ismert *Asmágy* enyhe büntetését, a bírósághoz fordult igazságszolgáltatásért. *Dömötör* járásbírói albiró tárgyalta az ügyet. Megbüntették *Almásy*t 10 azaz tíz koronára, vagyis a legkisebb összegre csak azért, mert senki sem jogosult önbíráskodásra, *Almásy* cselekményét tettlegesség által elkövetett becsületértésnek kellett minősíteni. Megnyugtatt bennünket ez az ítélet, de még jobban megnyugtattott volna, ha a galád támadó a törvénytől eltekintve volna büntetését. Gondoskodott arról, hogy közvetlen bizonyíték ellene ne legyen, ámbar ismeri igazságszolgáltatásunk az indiciumiok bizonyító erejét, a mi pedig itt fenforog. Több tanu hason természetű vádak mellett bizonyít, külön azonban egyik tény sem támogatható tanukkal. Itt is hasonló körülmény forog feun. Több kis leány panasolta egy ember ocsmányát, amde elégedjünk meg a társadalom itéletével, mely bizonyára kiselejtezi kebléből az ilyen salakot. Csodálatos, hogy *Mekis* a híres panaszos, megnyugodott az ítéletben.

— **Részvét.** Megemlékezünk a gyászhierről, mely *Braun* Alajos déli vasúti főellenőr elhunytával városunkban, sőt a vidéken is általános részvételt keltett s mely kifejezett megnyilatkozást nyert az elhunyt koporsójánál. A Jókai-utcai gyászháznál beláthatatlan embertömeg vett részt a gyászszertartáson, melyet K. Horváth István plebános végzett segédlettel. A budai déli vasúti tisztikar, a magyar államvasúti tisztviselők számos taggal voltak képviselve. A temetést a Pfinn-féle „Concordia” temetkezési egyelet rendezte sok gondnal és nemes izléssel. A tulhalmozott koszorukocsin a következő koszoruzsalag feliratokat olvashattuk:

Szeretett Lujzimnak. Bánatos anyád — Kegelete jeléül. A M. Á. V. tisztikara. — Szeretett kartársunk. Az üzletigazgatóság hivatalnokai. — Felejthetetlen kartársának. A székesfejérvári vasúti tisztikar. — Szeretett fivérének. Lajos és Olga. — Felejthetetlen jó öcsémnek. Nellus és Géza. — Tőlki József és neje. — Theodorovits Ferencz. — Tisztelete jeléül. Antónia. — Szeretett komájának. Mariska. — Igaz részvétünk jeléül. Pfinn István és családja. — Vogl Alajosné. — Elek és Rózsa. — Dr. Huszár Adolf. — Isten veled. A viszontlátásig. — Mély részvéte jeléül. Kováts Ferencz és családja. — Részvéte jeléül. Koch család. — Özv. Számmer Imréné. — Szeretet jeléül. A jó házi urunknak. — Legnagyobb részvéte jeléül. Takács Ferencz és családja. — Mayer János. — Weisz János és családja.

— **A vigyázatlanság áldozata.** Megirtuk annak idején, hogy *Lits* József öreg-utcai lakos Mária nevű kis leánya gondtalanul játszott a porban, midőn egy arra haladó kocsi elütötte és pedig oly szerencsétlenül, hogy mindkét lábszársontját eltörötte. A kis leány nem bírta ki fájdalmait, hosszas szenvedés után tegnap visszaadta ártatlan lelkét az Alkotónak. A kocsi a baleset megtörténte után hirtelen eltűnt a hely színéről s csak hosszas nyomozás után sikerült a tettest kinyomozni, ki — bár a történetkről mit sem tud, a legnagyobb valószínűség szerint *Knittelhoffer* Ferencz földműves. A törvényszék a kis leány boncolását s *Knittelhoffer* ellen a vizsgálatot elrendelte.

— **A megye új portása.** A *Virág* István halálával megüresedett megyei portási állást *Huszár* Ágost alispán betöltötte. Egy komoly jelölt volt

ez állásra, az öreg *Kelenen* Péter megyei szolgálata, a ki immár 40 éve viseli a zsinóros ruhát szolgálatkész hűséggel, becsülettel, felebbvalóinak megelégedésére. Nem is tűnt fel senkinek, hogy az öreg Péter bácsi volt ez ideig a helyettes portás, a ki előrehaladott kora daczára is jól megállja a sarat. Annál nagyobb felháborodást keltett azonban az a hír, hogy ez állásra *Zalka* Károly, az alispán huszárja lön kinevezve. *Zalka* ellen sem volna kifogásunk, ha nem volna sokkal fiatalabb szolgálója a vármegyének, mint Péter bácsi s így joggal illette volna meg ez utóbbit a félig-meddig nyugdíjas állás. Erről sugnak-bugnak mindenütt, a hol ismerik ezt az ügyet, melynek megindokolását valóban közmegegyezésre tenne közzé a vármegye elagott alispánja, mert bizony a mélyreható indokok ismerete nélkül azt kell konstatálnunk, hogy e kinevezésen nagyon is észrevehető az öregséggel járó fogyatékosság. Huszár Ágost alispán igazságérzete mindenesetre meg fogja találni a kellő indokolást!

— **Hivatalvizsgálat.** *Herich* Tóth János kir. táblai tanácselnök *Dusárdy* István albiróval egy heti szorgos munka után tegnap este befejezte az itteni törvénytörvényeknél a hivatalvizsgálatot. — Szigorú vizsgálat tárgyává tette egy a bírák mint a kezelő-személyzet munkakörét s a vizsgálat befejeztével elismerését fejezte ki a tapasztalt rend és pontosság felett.

— **Halálozás.** *Stricker* Simon megyei árvászéki hivatalnok f. hó 3-án reggel 8 órakor, életének 34-ik évében rövid szenvedés után meghalt. Az elhunytaknál hiált tetemeit ma d. u. 4 órakor temették el a palotai-utcai gyászházból az izr. sirkertben. A temetésen részt vett a gyászoló család, számos jóbarát s a megyei tisztikar nagy része.

— **Vallási örjögő.** Özv. *Tóth* Pálné, gyümölcs-utcai lakos takarítással szerezte meg a mindennapi kenyeret. Megelégedett életet élt s így mindenkit meglepett a hír, hogy f. hó 2-án dühöngő örült lett. A rendőrkapitányság a városi zárkába helyezte el a szerencsétlent, mert helyszüke miatt egyik kórház sem volt képes elfogadni. Valóban gyalázatos állapot!

— **Ismét öngyilkosság.** Már szinte feltűnik, ha elmúlik egy nap öngyilkosság nélkül. F. hó 2-án egy fiatal pinczér dobta el magát az életet. A ki ismerte, azt mondta róla, hogy jó fiu volt, nem bántott senkit, a kin lehetett, segített, az üzletben pontos, szorgalmas volt s így nem is csoda, hogy ismerősei között igen kedves gyerek volt a jó modoru pinczér. Már régen itt van városunkban, alkalmazva volt sokáig a *Pongrácz*-kávéházban, majd luzamosabb ideig a „Fehér bárány” vendéglő éttermében. Utóbbi időben azonban nagy változás állott be, a szolid emberből lump lett, a mily könnyen kereste a pénzt, ép oly könnyen el is verte. Megrikatta a cigány hegedűje s nem egyszer mondogatta, ha bubánatról énekel, hogy öngyilkos lesz. Megunta már fiatal korában az élet keserűségeit, s a mit annyiszor emlegetett, f. hó 2-án éjjel ittas fővel végrehajította, *Tinkóly* Antal 25 éves korában föbe lötte magát. Ugy éjjel tájban bement az ősz-utcai *Reinitz*-féle kávéházba, s ott pálinkázott mintegy 2 óráig több katona társaságában. Többször emlegette, hogy öngyilkos lesz, míg végre éjjel után 2 óra lehetett, mikor bocsánatot kért az ismerőseitől, kirohant a kávéház udvari ajtaján s a halánték felett föbe lötte magát. Polczer Péter alkaptány Palánszky Miklós ker. orvossal a helyszínére ment s a mentők a városi kórházba szállították a még életben levő

öngyilkost, a ki tegnap hajnalban elérte célját — meghalt. A halál oka röviden: életuntagság. Ma temették el a városi kórházból.

— **A magántisztviselők Országos Nyugdíj egyesülete** egy, városunkban megalakítandó helyi választmány, illetve bizottság érdekében összeívetel megtartását tervezi, a melyre az itteni összes magántisztviselőket és kereskedelmi alkalmazottakat meg fogja hívni. — Az összeívetel helye és időpontja lapunk utján fog közzétetni — esetleg külön szétküldendő meghívók által, ha ugyanis a központi igazgatóság-hoz (Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 78. szám alatt) intézendő bejelentések a részvételre kellő számban idejekorán érkeznek be. Mi örömmel üdvözljük a Magántisztviselők Országos Nyugdíj egyesülete vezetőinek (Elnök: Lukács Béla v. b. t. t., orsz. képviselő, alelnökök: kisjókai *Agoston* József, kir. tanácsos, orsz. képviselő és *Weiss* Berthold orsz. képviselő) ama komoly törekvését, hogy az ország minden nagyobb városában helyi választmányokat szándékozik létesíteni és kívánatos, hogy az érdekeltek a részvételre mielőbb és minél nagyobb számban jelentkezzenek. Az egyesület egyáltalában folyton fejlődő tevékenységet fejt ki és ennek köszönheti azt az általános eldeclődést, a mely minden oldalról feléje irányul. Nemesak a főváros, hanem az országban minden jelentékenyebb városa szép számmal szolgáltatja a tagokat és ennek tudható be, hogy az egyesületnek nemesak tőkéje, hanem tartalékalapjai is jelentékenyen gyarapodnak, úgy hogy ma már az egyesületi vagyona, amely egy nagy bérlapotha és értékpapirokba van befektetve, jóval felülmúlja az egy milliót. Szükségesnek tartjuk még megjegyezni, hogy az egyesületnek nemesak minden magántisztviselő, hanem egyáltalában minden kereskedelmi alkalmazott tagja lehet.

— **A szinigazgató tragediája.** *Kerényi* Ignác szinigazgató f. hó 1-én városunkban át Budapestre szándékozott menni, hogy ott tagokat szerzőtessen. Itt egy jó napot akart csinálni s mulatott is az ősz-utczában, majd a könyök-közben, a honnan távozávan valaki torkon ragadta s a pénzért megfosztotta. A körülmények s néhány tanu is *Mészáros* Ferencz ellen bizonyítanak, a ki azonban a terhére rótt cselekményt váltig tagadja.

— **Szüret.** El sem képzelhető szüret jó kedv és mulatozás nélkül: s szinte hagyományos íly alkalommal a **tűzijáték**. Aki tehát szüretre hivatalos, ki ne menjen **veszélytelen** tűzijáték nélkül. Kapható nagy választékban **Lichtneckert** József, fűszerkereskedésében.

Irodalom.

— **A „Katholikus Hívtelmi Folyóirat”** szeptember havi száma a megszokott érdekes tartalommal megjelent: Megszivleendő dolog. — Párbéri mizériák. — Gyomlálás a történelem kertjében. — Megtértek csarukok. — Külföldi Szemle. — Protestáns Szemle. — Krónikás. — Irodalom. — Vegyesek. — Noe bárkaja. (Regény.) Szókimondása, tartalmassága, mellékletül adott jó irányu regénye széles körben elterjedteték a folyóiratot. A pártolásra minden tekintetben méltó jó belkimerettel ajánlhatjuk. Megrendelhető Budapest, VII. Csömöri-ut 32. alatt évi 8 kor. (4 fti) vagy félévi 4 kor. (2 fti). Korlátolt számban e. e. ss. Próbaszámokat szivesen küld a szerkesztőség. A megrendelést lehetőleg január hóban kéri eszközölni a kiadóhivatal.

— **Éliane.** Regény két kötetben. Irta Craven Agostné. Fordította Rada István dr. A Csallád regénytár 7-ik és 8-ik kötet. Kiadja a Szent-István-Társulat. Budapest, Stephaneum. 1900. Egy-egy kötet ára díszes vászonkötésben egy korona. Craven Agostné az újabb francia katholicus szépirodalom egyik legkitünőbb képviselője.

lője. Regényei kiváló alkotások — tekintünk akár a meseszöveg érdekességét, akár a szereplő jellemek finom árnyalatait, akár a stílus előkelő szépségét, akár az elbeszélő történetek nemes irányát s az irónónek azokból felénk sugárzó mélyen vallásos, igazán katolikus világnézetét. E kitünő irónónek egyik legerősebb regényét adta ki most a Szent-István-Társulat nagy reményekre jogosító ifjú vállalatában, a Családi Regénytárban. Eliane a czime a regénynek, a mely a francia előkelő társaság köréből vette tárgyát, abból a körből, melyben még a nagyon is közel multban bevett szokás volt, hogy gyermekeik házasságát maguk a szülők intézik. A regényt Rada István dr. fordította ügyesen, élvezhetően. A regényt — bár harmincz ívnél hosszabb — két kötetbe szorította az áldozatkész Társulat s így valóban mesés olcsó árú juthat a regényolvasó közönség e szép munkához. Egy-egy kötet ára egy korona.

Szerkesztői üzenetek.

S. B. Székesfejérvár. Ön csodálkozik azokon, a mik lapunkban a talmudról megjelennek. Hiszen csodálatraméltó dolog is az! A mai világrendben, a mai társadalmi fölfogások között existálhat egy olyan vallásfelekezet, a mely a zsidókat embereknek nevezi, a gojt, a nem zsidót pedig baromnak, a kit lenézni, megcsalni, megölni, a kin uzorát venni és mindenféle ocsmányt szabad elkövetni a zsidónak. Dr. Robling Agoston, prágai egyetemi tanár lefordította a talmudot s egyszersmind ki is tüzött ezer márkát annak a megutalmazására, a ki a hit és pontos, a valóságnak megfelelő fordítást cáfolni, abban hibát találni tudná. Tudjuk, hogy a zsidók a maguk védelmére a világon mindent elkövetnek, nem riadnak vissza se munkától, sem áldozattól, de a mint a tapasztalat igazolja, a turpisságtól sem, ámbár nagyon jól tudomást vettek a dologról, de a megczáfolásba senki sem bocsátkozott. Németországban egy keresztény újságíró több talmudi idézetet közölt, a miért őt a zsidók a törvény elé vitték. A bíróság szakértő egyetemi tanárok véleményét kérte ki, mivel pedig azok egyhangulag bizonyították, hogy mindez a talmudban benn foglaltatik az újságíró egyértelműleg fölmentették.

Hogy a zsidókban a talmud szelleme él és nem a Mózes törvénykönyvének szelleme, azt

lépten-nyomon tapasztalja. A törvény bettjéhez ragaszkodó zsidó nem veszi el ünnepen a pénzt, hanem elveteteti mással, de ugyanakkor megcsalja a keresztényt, uzorát vesz tőle. Lássá ez a talmudi lelkiismeret. Ha a zsidók Mózes törvényéhez ragaszkodnának, a jubileumi esztendőkn adósaiknak összes tartozásaikat elengednék, de próbálja csak meg bárki, megteszik-e neki? A mint a között cikkekben felsorolva volt, a zsidók megtartották Mózes törvényei közül mindent, a mi nekik jól esett, a többit elvetették, és hozzátettek ismét mindent, a mit a maguk érdekében hasznosnak gondoltak. Így verődtek össze azok a törvények, a melyek most a zsidóság szellemének többé-kevésbbé kifejezői. Mert, mint akkor is irva volt, vannak, a kik fanatikusan ragaszkodnak még a betűkhöz is, másokról a keresztényekkel való gyakori érintkezés sokat lesurrott.

Ön csodálkozik azon, hogy bevett vallásfelekezet levén a zsidó, ilyen törvényekkel is élhet. Bizony azon mi keresztények valamennyien csodálkoztunk. Mert valamennyi, az országban élő felekezet kötelezve van arra, hogy vallási törvényeit az állam előtt is nyilvánossá tegye, ez alól egyedül csak a zsidók kivételek. Eléggé jellemzi ez a dolog is, hogy mennyire súlydöntünk a zsidókkal szemben való szabadságunkban és mennyire uszaly horlozoivá lettünk az ő minden óhajuknak. Azonban nemcsak a kormány olyan, de mások is sokan vannak, a kik palástolni igyekeznek mindent a mi a zsidóknak csak egy parányi kellemetlenséget is okozhat. Nem mosolygunk a minap egyik helybeli laptársunknak azon az ügyes kis sleifolásán, a mikor az új tizforintosokat bírálta? Az egész világ azt tartja, hogy az új tizforintosokon, a magyar oldalon, nem a magyar leány arcz típusa van megrajzolva, hanem egy hamisítatlan zsidóleány arczot pingáltak oda. Mindenki annak véli és az ügyes kis szerkesztő, nehogy valakinek az érzékenységét meg találja sérteni, egy árnyalattal odább lépett és cigány leányról beszélt. A kis hamis! De hát persze, sok Jakab, meg Móricz, meg Náthán bácsi megorrolhatná ezt neki. Bizony benne vagyunk a kátyuban fülig, hogy hogyan kászolódunk ki, annak csak a jó Isten a megmondhatója.

Felelős szerkesztő: Chay Antal.

Építésszek, építőmesterek és háztulajdonosok figyelmébe ajánlja gyártmányát az

ELSŐ MAGYAR

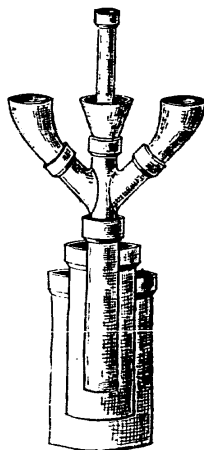
„SCAGLIOL“ építőlemez-gyár TATA-TÓVÁROS.

A szabadalmazott építőlemez, nyaralók, lakóházak, amerikai jégvermek, gazdasági és gyári építeteknél vagy ezek átalakításánál kiválóan alkalmas.

Tűz és fagymentes, teljesen száraz mennyezetek, boltozatok, kerítésfalak, válaszfalak, kémény és szellőztető csövekhez alkalmas, gombá, féreg és salétrom mentes anyag.

Új, gyors és a legolcsóbb építkezési rendszer. Magyarózó füzetek és egyes anyagok árai díjtalanul küldetnek.

Beton és Cementáru-gyár.

Szabadalmazott (Zisseler rendsz.) sodronyvetetési betoncsövek, könyök, tölcser és elágazások bármily átmérővek, továbbá lábazati-kövek, lépcsők, kéményfedőkövek és cement burkoló lapok állandóan raktáron vannak. — Istálló jászolokat, etető és itató vályukat jutányos árban készíttetnek.

SZVÖBODA GYULA
építész.
TATA-TÓVÁROS.

Bármely fegyvernembeli önkéntesek teljes felszerelése szabályszerűen és legelegansabban készíttetnek

a cs. és kir. udvari szállító czégnél

ROSENTHAL H.

koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, a Ferencz-József-rend lovagja.

A budapesti, párisi, trieszti, székesfejérvári stb. kiállításokon többszörösen kitüntetve!!!

A m. kir. I., IV. és V. honvédkerületek tisztii egyenruházatainak, a Ferencz-József nevelő-intézet, a m. kir. Ludovica Akademia, a budapesti és Bács-Bodrog vármegyei rendőrség, a Budapest városi és önkéntes tüzoltó-testület stb. stb. szerződéses szállítója.

Főüzlet:

B u d a p e s t,

V. ker., Ferencz-József-tér 6. sz.

Fiókülletek:

Pozsony,

Hid-u. 4. szám.

Székesfejérvár,

Kossuth-utca 8. sz.

Lemberg,

Kopernikus-u. 9. sz.

Gyár: Budapest, VI. ker., Bulyovszky-u. 38—39. sz.

Arjegyzék, melyben az önkéntesi szolgálathoz szükséges okmány és beadvány minták is részletesen befoglaltatnak, kívánatra bérmentve küldetik.

Nyomatott Debreczenyi Gyula könyvnyomdájában Székesfehérvárott, Iskola-u. 4. sz.